

Det nya högskoleprovet

Provdeltagargruppens sammansättning och
resultat hösten 2011

Christina Stage
Gunilla Ögren

BVM Nr 52, 2012
ISSN 1652-7313

ABSTRACT

Since spring 1977 the Swedish Scholastic Assessment Test (SweSAT) has been used as an instrument for selection to higher education. The test is administered twice a year, once in spring and once in autumn, and it is allowed to take the test several times. The test scores are valid for five years, and for test-takers with more than one test result the best valid result is used for admittance. After each test administration the raw score is transformed to a standardized score on a scale from 0.0 to 2.0, where 2.0 is the best result. The aim of the standardization is to equate the scores between different test occasions, i.e. it should be just as easy or difficult to get a certain standardized score on one test occasion as on another. The aim of this report is to describe the group of test-takers in autumn 2011 regarding composition and results. Results are presented for test-takers of different gender, age and background education. Further a description is given of the equating procedure and the outcome of the standardization. The results presented in the report are based on data processing performed by Mats Hamrén, head of the data management of the SweSAT.

SAMMANFATTNING

Högskoleprovet har nu i drygt 30 år fungerat som urvalsinstrument för antagning till universitets- och högskolestudier. Provet genomförs en gång på hösten och en gång på våren och det är tillåtet att göra provet hur många gånger man önskar. Vid mer än ett provresultat är det alltid det bästa resultatet som gäller vid urval till en studieplats. Provresultaten är giltiga i fem år och efter varje provtillfälle överförs råpoängen (antal rätt besvarade uppgifter) till en normerad poäng, på en skala från 0.0 till 2.0, där 2.0 är det högsta resultatet. Denna normering görs för att säkerställa att det är lika lätt eller svårt att erhålla en viss normerad poäng oavsett prov och provgrupp. Avsikten med föreliggande rapport är att beskriva provdeltagargruppen hösten 2011 med avseende på sammansättning och resultat. Resultaten presenteras för provdeltagare med olika kön, ålder och utbildning. Vidare beskrivs hur normeringen av provresultaten genomförs och utfallet av normeringen. Resultaten i rapporten grundas på databearbetningar gjorda av Mats Hamrén, högskoleprovets systemchef.

Innehållsförteckning

BAKGRUND	1
SYFTE	3
RESULTAT	3
<i>Provdeltagargruppernas sammansättning</i>	<i>3</i>
<i>Resultat för olika grupper av provdeltagare</i>	<i>6</i>
NORMERING AV HÖGSKOLEPROVET	14
<i>Resultat på den kvantitativa delen</i>	<i>16</i>
<i>Resultat på den verbala delen</i>	<i>16</i>
<i>Provdeltagargruppen</i>	<i>17</i>
<i>Normeringsutfall</i>	<i>17</i>
UPPREPAT PROVDELTAGANDE	19
AVSLUTNING	21
REFERENSER	23

BAKGRUND

Högskoleprovet har sedan våren 1977 fungerat som urvalsinstrument för antagning till universitets- och högskoleutbildning. Fram till våren 1991 kunde provet användas enbart av en begränsad grupp sökande nämligen de som tillhörde kvotgrupp fyra, d.v.s. var behöriga för högskolestudier genom att de var minst 25 år och hade minst fyra års arbetslivserfarenhet. År 1991 trädde nya regler för antagning till universitets- och högskolestudier i kraft. Dessa nya regler innebär att sedan höstterminen 1991 sker urvalet till studieplatser för samtliga sökande antingen utifrån betyg eller utifrån resultat på högskoleprovet. Högskoleprovet fick därmed en mycket större betydelse i antagningssammanhang än vad det tidigare haft. Denna ökade betydelse återspeglas även i antalet provdeltagare. Under hela 80-talet genomfördes högskoleprovet av cirka 10 000 personer årligen (två femtedelar på hösten och tre femtedelar på våren). Under 90-talet var antalet provdeltagare årligen 130 000–145 000 (fortfarande två femtedelar på hösten och tre femtedelar på våren). Till och med hösten 2011 har sammanlagt 71 reguljära provtillfällen anordnats och totalt 2 322 228 prov administrerats. Åren 1992 och 1997 var det störst antal provdeltagare, 145 577 respektive 144 061 personer, därefter har antalet minskat och var som lägst 2007 då provet genomfördes av ungefär 65 000 personer. Därefter har antalet provdeltagare ökat så att år 2010 genomförde drygt 102 000 provet. Våren 2011 genomfördes provet av 61 615 personer, en ökning med 5.5 procent jämfört med förra våren. Hösten 2011 genomfördes provet av 40 970 personer, en minskning med ungefär 7 procent mot förra hösten. Sett över hela 2011 har dock antalet provdeltagare ökat med ungefär 500 personer.

En förklaring till minskningen av antalet provdeltagare hösten 2011 kan vara att många valde att skriva provet innan provets sammansättning skulle förändras hösten 2011. Förändringen innebär en utökning av antalet kvantitativa uppgifter från 42 till 80 fördelade på fyra delprov; två gamla (NOG och DTK) och två nya (XYZ och KVA). Antalet verbala uppgifter har inte förändrats däremot har 20 ORD-uppgifter ersatts av ett nytt delprov, meningskomplettering (MEK). Från och med hösten 2011 innehåller provet därmed 80 verbala och 80 kvantitativa uppgifter fördelade på vardera fyra delprov. Provdagen är indelad i fem provpass; två med kvantitativa uppgifter och två med verbala uppgifter samt ett utprövningspass med antingen kvantitativa eller verbala uppgifter. En ytterligare förändring är att provdeltagarna själva får disponera tiden för de fyra delproven inom varje provpass.

De kvantitativa delproven är: XYZ med 24 uppgifter som mäter förmågan att lösa matematiska problem, KVA med 20 uppgifter som mäter förmågan att

göra kvantitativa jämförelser, NOG med 12 uppgifter som mäter förmågan att hantera matematiska och logiska problem och DTK med 24 uppgifter som mäter förmågan att hämta och tolka information från grafiska beskrivningar.

De verbala delproven är: ORD med 20 uppgifter som mäter svensk ordförståelse, MEK med 20 uppgifter som mäter förmågan att förstå ord och begrepp, LÄS med 20 uppgifter som mäter svensk läsförståelse och ELF med 20 uppgifter som mäter engelsk läsförståelse.

I tabell 1 redovisas hur provets sammansättning har förändrats från den första provversionen till den nu gällande.

Tabell 1. Förändringar i provets sammansättning. Delprov och antal uppgifter.

Delprov	1977- 1979	1980- 1991	1992- 1995	1996- vt 2011	ht 2011-
ORD	30	30	30	40	20
NOG	20	20	20	22	12
LÄS	30	24	24	20	20
DTK	20	20	20	20	24
STUF	20	20	-	-	-
AO	30	30	30	-	-
ELF	-	-	24	20	20
XYZ	-	-	-	-	24
KVA	-	-	-	-	20
MEK	-	-	-	-	20
Totalt	150	144	148	122	160

Syftet med den senaste förändringen har varit att 1) göra provet mer effektivt genom att utöka antalet uppgifter från 122 till 160, 2) få en bättre prognosförmåga genom en utökning av både antalet uppgifter och delprov med kvantitativt innehåll, 3) möjliggöra en flexibel användning av provet för olika utbildningar. Detta förutsätter dock en förändring i högskoleförordningen.

För en utförligare beskrivning av det nya provet samt bakgrund och konsekvenser av dess införande se Stage & Ögren, 2010.

För utförligare beskrivning av provets tidigare förändringar se t.ex. Stage & Ögren, 2001; Stage, 1995; Ögren, m.fl., 1995.

SYFTE

Syftet med denna redovisning är att beskriva provdeltagargruppen hösten 2011 med avseende på sammansättning och resultat samt i viss mån jämföra med motsvarande resultat från tidigare prov. Motsvarande beskrivningar av provdeltagarna och deras resultat har gjorts regelbundet även för tidigare prov och efter provet hösten år 2000 gjordes en sammanfattande beskrivning för åren 1977–2000.

RESULTAT

Provdeltagargruppernas sammansättning

Den 29 oktober 2011 genomfördes högskoleprovet av 40 970 personer.

För att möjliggöra en jämförelse mellan provdeltagargrupperna vid de två senaste proven och vid föregående års genomförda prov återges i tabell 2 provdeltagarnas procentuella fördelning på kön, olika åldersgrupper och olika utbildningar. I följande redovisning anges provtillfällen på våren som A och på hösten som B.

Tabell 2. Provdeltagarnas procentuella fördelning på kön, ålder och utbildning.

År	07A+B	08 A+B	09A+B	10A	10B	11A	11B
Kön							
Män	46	48	48	49	47	48	49
Kvinnor	54	52	52	51	53	52	51
Ålder							
≤ 20 år	47	53	53	51	55	53	58
21–24 år	28	27	28	30	26	28	25
25–29 år	13	11	10	11	10	10	9
30–39 år	9	7	6	6	6	6	6
≥ 40 år	3	2	3	2	2	3	2
Utbildning							
Grund/real- skola	1	1	1	1	1	1	1
Folkhög- skola	1	1	1	1	1	1	2
Gymnasium ≤ 2 år	2	1	1	1	1	1	3
Gymnasium ≥ 3 år	79	81	81	80	80	88	77
Högre utb. ≤ 80 p	11	10	9	10	10	5	11
Högre utb. ≥ 80 p	5	5	5	5	6	3	4
Ej angivet	1	1	2	2	1	1	2
Totalt antal	65 079	65 288	87 159	58 211	43 886	61 615	40 970

På samma sätt som under 80- och 90-talet är antalet provdeltagare lägre på hösten än på våren. Andelen kvinnor som genomför provet är större än andelen män och har alltid varit så. Skillnaden är dock liten på provet 11B, den har bara varit så liten vid ett provtillfälle tidigare.

Under hela 80-talet var andelen provdeltagare yngre än 25 år mindre än 10 procent. I och med de nya antagningsreglerna 1991 har åldersfördelningen förändrats så att största andelen provdeltagare återfinns i den yngsta åldersgruppen. Andelen provdeltagare som är 20 år eller yngre har successivt ökat under åren och denna åldersgrupp utgör mer än hälften av provdeltagarna sedan 2008. Denna höst har denna åldersgrupp ökat ytterligare så att den utgör 58 procent av provdeltagargruppen. Trenden är att provdeltagarna blir allt yngre. Andelen provdeltagare som är 20 år eller yngre brukar med något undantag vara större på hösten än på våren.

Liksom åldersstrukturen har även provdeltagarnas utbildningsbakgrund förändrats i och med de nya antagningsreglerna. Tidigare hade majoriteten av provdeltagarna lägre utbildning. Sedan början av 90-talet har majoriteten av provdeltagarna tre- eller fyraårig gymnasieutbildning. Andelen provdeltagare med tre- eller fyraårig gymnasieutbildning har aldrig varit så hög som våren 2011 när hela 88 procent hade denna utbildningsbakgrund. Denna höst hade motsvarande andel däremot sjunkit till 77 procent, vilken är ungefär på samma nivå som 2005-2006. Övriga utbildningar ligger på ungefär samma nivå som tidigare.

I tabell 3 redovisas hur män respektive kvinnor är procentuellt fördelade på utbildningsbakgrund (högsta angivna utbildning) vid de tre senaste provtillfällena.

Tabell 3. Män respektive kvinnor som deltog i högskoleproven 10B-11B, procentuellt fördelade efter högsta angivna utbildning.

Utbildning	10B	11A	11B
	m/k	m/k	m/k
Grund/realskola	1/1	1/1	1/1
Folkhögskola	1/1	1/1	2/1
Gymnasium ≤ 2 år	1/1	1/1	3/3
Gymnasium ≥ 3 år	80/80	88/87	76/78
Högre utbildning ≤ 80 p	10/10	5/5	11/11
Högre utbildning ≥ 80 p	6/7	3/3	4/4
Ej angivet	1/1	1/2	2/2

Män har tidigare i större utsträckning än kvinnor haft tre- eller fyraårig gymnasieutbildning medan kvinnor i något större utsträckning har haft tvåårig gymnasieutbildning, något som utjämnats under senare år.

Även när det gäller åldersfördelningen mellan män och kvinnor har en utjämning och till och med en viss förändring skett. Tidigare var mönstret så att männen återfanns till störst andel i de lägsta åldersgrupperna och kvinnorna i de högsta åldersgrupperna. Fortfarande återfinns en något större andel kvinnor än män i de äldsta åldersgrupperna men sedan 2008 återfinns kvinnorna också till störst andel i den yngsta åldersgruppen. Männen däremot återfinns till störst andel bland 21- till 29-åringarna. I tabell 4 framgår hur män respektive kvinnor är procentuellt fördelade på ålder.

Tabell 4. Män respektive kvinnor som deltog i högskoleproven 10B-11B, procentuellt fördelade på olika åldersgrupper.

Ålder	10B	11A	11B
	m/k	m/k	m/k
≤ 20 år	55/56	53/54	58/59
21–24 år	27/25	29/27	26/25
25–29 år	11/9	11/9	9/8
30–39 år	5/7	5/7	5/6
≥ 40 år	2/3	2/3	2/2

Resultat för olika grupper av provdeltagare

Resultatskillnaderna mellan kvinnor och män har följts noggrant alltsedan högskoleprovet började användas (se t.ex. Stage, 1985, 1988, 1991, 1996). Den skillnad som har erhållits var fram till provtillfället våren 1996 i genomsnitt 8 råpoäng till fördel för män. Efter förändringen våren 1996 har skillnaderna minskat till i genomsnitt 5-6 råpoäng (se t.ex. Stage & Ögren, 2001).

I tabell 5 visas resultatbilden för provet som helhet med avseende på medelvärdesresultaten för totalgrupperna provdeltagare och för män respektive kvinnor som har deltagit i högskoleprovet 07A-11B. För 11B anges även resultaten för den kvantitativa respektive den verbala delen.

Tabell 5. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleproven 07A–11B totalt, för män respektive kvinnor samt skillnaden mellan män och kvinnor, i råpoäng (m-k) och i standardavvikelseenheter (d). För 11B anges motsvarande värden för kvantitativ respektive verbal del.

Provtillfälle	Antal uppgifter	Totalt		Män	Kvinnor	m-k	d
		M	s	M	M		
07A	122	65.81	18.83	68.76	63.22	5.54	.29
07B	122	64.96	18.66	67.49	62.85	4.64	.25
08A	122	67.78	18.04	70.69	65.20	5.49	.30
08B	122	66.76	18.87	69.67	64.09	5.58	.30
09A	122	65.62	18.22	68.64	62.78	5.86	.32
09B	122	66.27	17.53	69.00	63.72	5.28	.30
10A	122	64.54	19.44	67.63	61.60	6.03	.31
10B	122	65.99	19.05	69.35	62.97	6.38	.33
11A	122	63.51	18.38	66.68	60.59	6.09	.33
11B	160	79.46	23.32	84.25	74.88	9.37	.40
11B, kvant	80	37.88	13.43	41.51	34.41	7.10	.53
11B, verbal	80	41.58	13.52	42.73	40.47	2.26	.17

Eftersom provresultaten är giltiga i fem år är det nödvändigt att proven är jämförbara mellan provtillfällena. Därför måste proven vara parallella med avseende på både innehåll och svårighetsnivå. Proven ska ha samma svårighetsgrad och de ska rangordna provdeltagarna på samma sätt.

Som framgår av tabell 5 blev den verbala delen av provet något lättare än den kvantitativa delen. I den nya provsammansättningen, som gäller från och med detta provtillfälle, ingår två nya kvantitativa delprov, som enbart är utprovade av grupper som visste att det var utprovning. Resultat från utprovningarna ligger till grund för sammansättning av de reguljära proven och därför har det varit svårt, denna första gång, att prognostisera svårighetsgraden för den kvantitativa delen.

I tabell 6 redovisas resultaten på varje delprov. Proven 10B och 11A bestod av fem delprov; två kvantitativa och tre verbala och provet 11B består av åtta delprov; fyra kvantitativa och fyra verbala.

Tabell 6. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på de olika delproven 10B-11B för hela gruppen samt poängskillnad i råpoäng (m-k) och i standardavvikelseenheter (d) mellan män och kvinnor.

Delprov	10B			11A			11B		
	M	s	m-k (d)	M	s	m-k (d)	M	s	m-k (d)
XYZ ¹							10.9	5.2	2.0 (.38)
KVA ²							9.5	4.2	2.1 (.50)
NOG ³	11.3	4.6	2.2 (.48)	10.1	4.2	1.7(.40)	5.1	2.6	1.2 (.46)
DTK ⁴	10.7	3.8	1.7 (.45)	10.4	3.8	2.1(.55)	12.4	4.0	1.8 (.45)
ORD ⁵	19.9	7.6	0.5 (.01)	19.9	7.4	0.4(.05)	9.7	4.4	0.0 (.00)
LÄS ⁶	12.4	3.7	0.5 (.14)	11.5	3.8	0.5(.13)	9.8	3.4	0.4 (.12)
MEK ⁷							10.4	4.1	0.5 (.12)
ELF ⁸	11.7	4.2	1.4 (.33)	11.6	4.0	1.5(.38)	11.7	4.0	1.4 (.35)

Av tabell 6 framgår att det är de kvantitativa delproven som svarar för den största könsskillnaden, ungefär 1.2-2 råpoäng vardera. Därefter kommer delprovet ELF som svarar för cirka 1.5 råpoäng av könsskillnaden. För de övriga verbala delproven är könsskillnaden försumbar.

Det finns ett tämligen starkt samband mellan resultat på högskoleprovet och utbildningsbakgrund. I tabell 7 redovisas poängmedelvärden för provdeltagare med olika bakgrundsutbildning.

¹ XYZ 24 uppgifter

² KVA 20 uppgifter

³ NOG 22 uppgifter t o m 11A därefter 12 uppgifter

⁴ DTK 20 uppgifter t o m 11A därefter 24 uppgifter

⁵ ORD 40 uppgifter t o m 11A därefter 20 uppgifter

⁶ LÄS 20 uppgifter

⁷ MEK 20 uppgifter

⁸ ELF 20 uppgifter

Tabell 7. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleprovet 11B för hela gruppen samt poängskillnad mellan män och kvinnor med olika bakgrundsutbildning (högsta angivna utbildning) för kvantitativ respektive verbal del samt för hela provet.

Prov 11B/ Utbildning	Kvantitativ del			Verbal del			Totalt		
	M	s	m-k	M	s	m-k	M	s	m-k
Grund/realskola	32.4	12.8	6.0	39.2	14.1	2.7	71.6	23.6	8.7
Folkhögskola	33.6	12.3	7.0	38.5	12.8	1.6	72.1	20.8	8.6
Gymn ≤ 2 år	28.4	9.6	5.5	37.1	12.3	2.5	65.6	18.4	8.0
Gymn ≥ 3 år	37.6	13.2	7.1	39.8	12.4	2.4	77.3	22.2	9.5
Högre utb ≤80p	41.6	13.3	7.8	50.4	12.9	1.6	91.9	22.0	9.4
Högre utb >80p	45.2	14.6	9.7	58.6	13.6	1.7	103.8	24.4	11.4
Totalt	37.9	13.4	7.1	41.6	13.5	2.3	79.5	23.3	9.4

Tabell 7 visar att sambandet mellan utbildning och resultat på högskoleprovet är tämligen starkt. Generellt gäller att ju längre bakgrundsutbildning desto högre provresultat. Det är inte förvånande med tanke på att provet ska mäta allmän studiefärdighet. De som har studerat längre tid bör rimligen ha såväl bättre studievana och studieteknik som mer kunskaper än de som studerat kortare tid och därför bör de också ha högre resultat.

Det är inte bara utbildningens längd utan även utbildningens innehåll som har klart samband med provresultatet. Av tabell 1 framgick att den utan jämförelse största gruppen bland provdeltagarna är den med tre- eller fyraårig gymnasieutbildning. Eftersom tre- eller fyraårig gymnasieutbildning kan ha ganska olika innehåll finns det anledning att göra ytterligare uppdelningar av denna grupp. I tabell 8 visas resultaten för olika utbildningsinriktningar för de provdeltagare som avslutat treårig gymnasieutbildning.

Tabell 8. Poängmedelvärde (M) på högskoleprovet hösten 2011 för män respektive kvinnor med avslutad treårig gymnasieutbildning uppdelade efter gymnasieinriktning⁹.

	H		S		E		N		T	
	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv
XYZ	9.42	6.86	9.14	8.10	9.38	8.13	15.21	13.28	11.68	11.22
KVA	8.64	6.50	8.70	7.27	8.77	7.26	12.98	10.82	10.55	9.66
NOG	4.92	3.87	4.99	4.16	4.94	4.06	7.14	5.91	5.77	5.05
DTK	12.30	10.90	12.84	11.27	13.03	11.29	14.97	13.24	13.37	12.01
Kvant	35.29	28.13	35.68	30.79	36.13	30.74	50.29	43.24	41.37	37.95
ORD	11.34	11.70	10.31	10.18	9.33	9.38	11.26	11.24	9.43	9.91
LÄS	10.68	10.02	10.17	9.92	9.49	9.21	11.29	10.93	9.69	9.80
MEK	11.62	11.05	10.76	10.29	9.82	9.50	12.39	11.97	10.21	10.26
ELF	13.33	11.19	12.64	11.37	11.89	10.31	13.91	12.66	12.05	11.05
Verb	46.97	43.96	43.88	41.75	40.51	38.40	48.85	46.81	41.38	41.03
Tot	82.26	72.09	79.55	72.55	76.65	69.14	99.15	90.05	82.74	78.97

På totalprovet har de provdeltagare som genomgått naturvetenskaplig utbildning högst resultat, och de provdeltagare som har genomgått ekonomisk utbildning har lägst resultat. Denna ordning mellan gymnasieutbildningarna har gällt alltsedan provet började användas 1977 och den tycks varken ha påverkats av förändringar av provet eller förändringar av gymnasieskolan.

En förändring har emellertid skett i skillnaderna mellan kvinnor och män för provdeltagare som har genomgått treårigt gymnasium. Under 80- och 90-talet hade kvinnor genomgående något lägre resultat än män från samma gymnasieinriktning, även om kvinnor från naturvetenskaplig utbildning hade högre resultat än män från övriga gymnasieinriktningar. Det senare gäller fortfarande, dvs. att kvinnor med naturvetenskaplig gymnasieutbildning har klart högre resultat än män från övriga gymnasieinriktningar, men lägre än männen inom samma gymnasieutbildning. För de kvantitativa delproven och delprovet ELF gäller också fortfarande att kvinnor har lägre resultat än män med samma utbildningsinriktning, medan det inte alltid gäller för de övriga verbala delproven. Sammanfattningsvis kan man säga att resultatskillnaderna

⁹ H=humanistisk, S=samhällsvetenskaplig, E=ekonomisk, N=naturvetenskaplig och T=teknisk inriktning

mellan gymnasieutbildningar är betydligt större än skillnaderna mellan kvinnor och män.

Provdeltagare som ännu inte avslutat sin gymnasieutbildning har genomgående lägre resultat än de som avslutat den.

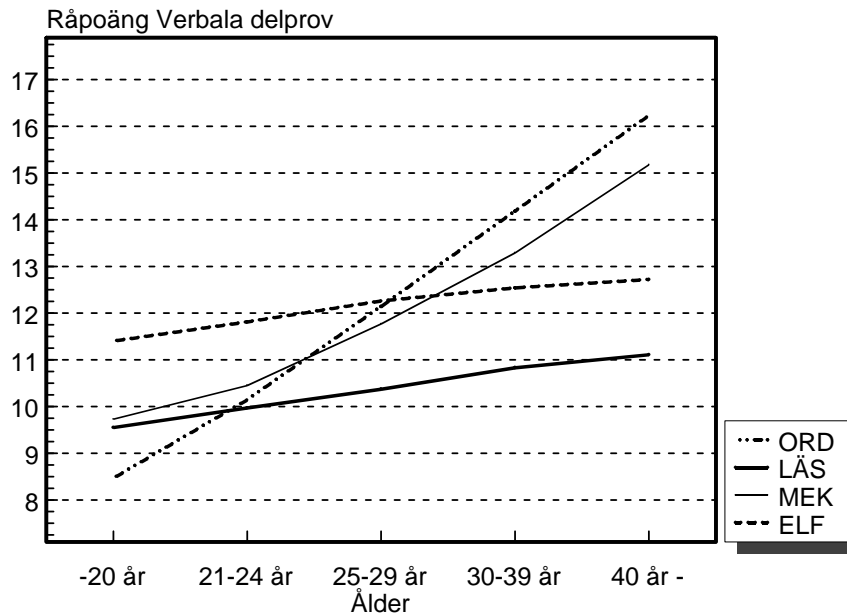
Som tidigare nämnts har resultaten för män och kvinnor följts upp och analyserats alltsedan provet började användas år 1977. Resultat för provdeltagare med olika utbildning har också regelbundet jämförts och detsamma gäller resultat för provdeltagare i olika åldrar. I tabell 9 redovisas olika åldersgruppers resultat på den kvantitativa respektive den verbala delen samt provet 11B som helhet.

Tabell 9. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleprovet 11B för hela gruppen samt poängskillnad mellan män och kvinnor i olika åldersgrupper för kvantitativ respektive verbal del samt för hela provet.

Ålder	Kvantitativ del			Verbal del			Totalt		
	M	s	m-k	M	s	m-k	M	s	m-k
≤ 20 år	39.6	13.5	7.4	39.1	12.4	2.4	78.8	22.8	9.8
21-24 år	35.9	12.8	6.1	42.4	13.2	1.4	78.3	23.0	7.6
25-29 år	34.3	12.4	5.9	46.5	14.4	2.2	80.8	23.8	8.1
30-39 år	34.7	13.8	8.8	50.9	15.3	4.3	85.6	26.2	13.1
≥ 40 år	36.1	15.0	13.2	55.2	13.8	7.6	91.3	26.0	20.8

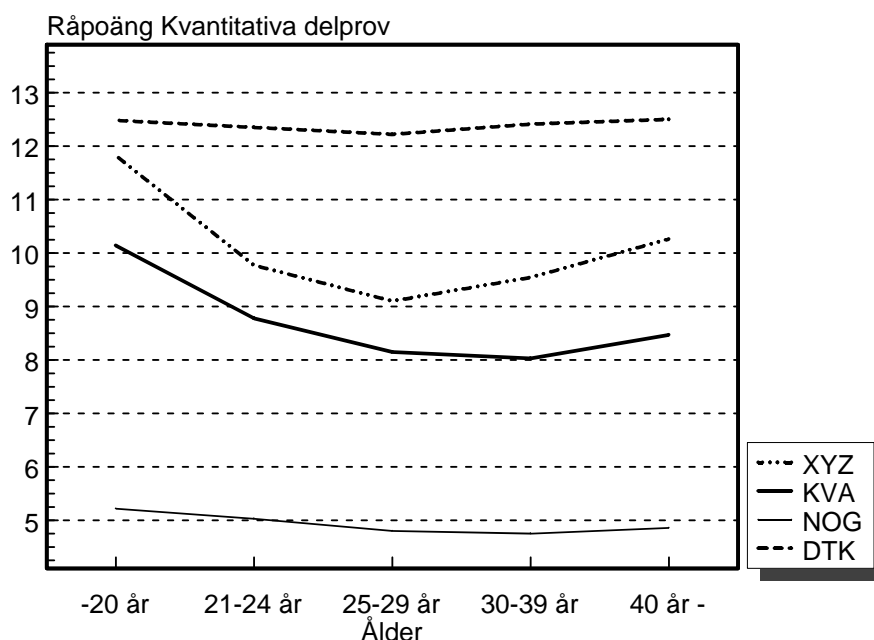
För totalgruppen provdeltagare har det generellt gällt att de yngsta och de äldsta provdeltagarna har haft de lägsta provresultaten. Efter 1996 när provets sammansättning genomgick relativt stora förändringar har de äldsta haft det högsta genomsnittliga provresultatet. Detta berodde troligen på att delprovet ORD hade utökats med 10 uppgifter och delprovet ORD har visat sig ha ett starkt positivt samband med ålder, dvs. ju högre ålder desto högre genomsnittligt resultat på delprovet ORD. Även efter den senaste förändringen hösten 11B har de äldsta det högsta genomsnittliga resultatet på den verbala delen i provet och provet som helhet. När det gäller den kvantitativa delen så har den yngsta gruppen det högsta genomsnittliga resultatet. Man bör dock komma ihåg att den äldsta gruppen provdeltagare är en mycket liten grupp, endast två-tre procent av provdeltagargruppen. Knappt 60 procent av provdeltagargruppen är 20 år eller yngre och drygt 80 procent är under 25 år.

I figur 1 och 2 visas grafiskt hur olika åldersgrupper har presterat på de olika delproven.

Figur 1. Genomsnittligt provresultat på de olika verbala delproven hösten 2011 för provdeltagare i olika åldersgrupper.

Av figur 1 framgår att delproven ORD och MEK har ett starkt positivt samband med ålder, dvs. ju äldre desto högre resultat, medan delproven LÄS och ELF uppvisare ett betydligt svagare samband med ålder.

Figur 2. Genomsnittligt provresultat på de olika kvantitativa delproven hösten 2011 för provdeltagare i olika åldersgrupper.

Av figuren framgår att delproven NOG och DTK uppvisar inga klara samband mellan resultat och ålder. Däremot för delproven XYZ och KVA finns ett visst samband med ålder så tillvida att den yngsta gruppen, som fortfarande finns inom gymnasieskolan eller nyss lämnat den, presterar bäst på dessa två delprov.

I samband med studier som har visat att den sociala snedrekryteringen till högre utbildning inte har förändrats har även en diskussion förts om betydelsen av social bakgrund för resultat på högskoleprovet. Provdeltagarnas sociala bakgrund ingår inte i den bakgrundsinformation som insamlas i samband med provgenomförandet och därför har inga regelbundna uppföljningar kunnat genomföras på det sätt som har gjorts avseende kön, utbildning och ålder. Däremot har särskilda studier (se t.ex. Stage, 2005) genomförts som visar att det är en klar skillnad i resultat mellan olika sociala grupper. Provdeltagare från socialgrupp I har högre resultat än provdeltagare från socialgrupp II, som i sin tur har högre resultat än socialgrupp III. Den förändring av provets sammansättning som genomfördes denna höst föregicks av ett antal försöksutövningar, som analyserades med avseende på kön, ålder och utbildning. För att få underlag för att se konsekvenserna av förändringen för

provdeltagare från olika sociala grupper har information hämtats från SCB. Sammanfattningsvis kunde man konstatera att skillnaderna mellan sociala grupper troligen inte kommer att påverkas av den förändrade provsammansättningen (Stage & Ögren, 2010).

En viktig skillnad mellan sociala grupper finns också avseende andelen som genomför provet. Högre sociala grupper är klart överrepresenterade medan lägre sociala grupper är underrepresenterade. Den allra största skillnaden mellan sociala grupper är dock avseende upprepandet. De provdeltagare som utnyttjar möjligheten att göra provet vid flera tillfällen kommer huvudsakligen från de högre sociala grupperna.

NORMERING AV HÖGSKOLEPROVET

Alltsedan högskoleprovet togs i bruk 1977 har provet rättats så att varje rätt svar har gett en råpoäng, råpoängen för samtliga delprov har summerats och summan av råpoängen har överförs till en normerad poäng.

Överföringen av råpoäng till normerad poäng har som främsta syfte att poängen skall vara jämförbar från ett provtillfälle till ett annat, dvs. det ska vara lika lätt eller svårt att erhålla en viss normerad poäng vid ett provtillfälle som ett annat oavsett sammansättningen av provdeltagargruppen och även om provets svårighetsgrad skulle fluktuera. Detta betyder att normeringen av högskoleprovet är en mycket grannlaga uppgift, eftersom den normerade poängen ska vara jämförbar för tio provtillfällen.

Hösten 2011 är det första provtillfället med den nya provsammansättningen, vilket innebär att normeringen av det nya provet är ännu mer komplicerad än tidigare. Eftersom ett högskoleprovresultat är giltigt i fem år måste de nya provresultaten kunna jämföras med resultaten på tidigare prov. Då det är stora skillnader mellan det nya och det gamla provet kan en total jämförbarhet inte åstadkommas, däremot kan man genom normeringen åstadkomma att den genomsnittliga svårighetsgraden på det nya provet överensstämmer med de gamla proven.

En stor skillnad från och med denna höst är att de två delarna – den kvantitativa och den verbala delen - normeras var för sig eftersom syftet är att de ska ha lika stor vikt. Detta innebär att provdeltagarna får två skilda, normerade poängar och det är medelvärde av dessa två poängar som gäller vid antagningen.

Den strategi som tillämpas för att fastställa poänggränser för den normerade poängen utgörs av en sammanvägning av olika jämförelser. Först studeras utfallet för samtliga provdeltagare, men eftersom sammansättningen av provdeltagargruppen kan variera från ett provtillfälle till ett annat och möjligheten för en viss normerad poäng inte får påverkas av detta, studeras även utfallet för två referensgrupper.

Referenspopulation I väljs ut via stratifierat urval så att fördelningen av kön, ålder och utbildning alltid är densamma. Denna grupp består av 20 000 provdeltagare. Syftet är att eventuella skillnader i provutfall för denna grupp ska kunna relateras till skillnader i provet.

Referenspopulation II utgörs av de provdeltagare som går tredje årskursen i gymnasieskolan och vid höstens prov är mellan 17 och 19 år och vid vårens prov är mellan 18 och 21 år.

För samtliga tre grupper genomförs lika-percentil-ekvivalering. Därigenom erhålls tre normeringstabeller för varje del av provet; tre för den kvantitativa delen och tre för den verbala delen. Dessa tabeller anpassas därefter till en gemensam normeringstabell för respektive del, där hänsyn tas till eventuella avvikelser i totalpopulationen. Den normerade poängen, som är på en skala från 0.0 till 2.0, erhålls därefter genom medelvärdet av två delarna.

Provutvecklarna har som målsättning att sammanställa parallella versioner av respektive delprov. Begreppet parallellitet vad avser delproven kan sägas ha två aspekter: dels skall varje delprov anpassas till en modell för hur provet skall se ut med avseende på, kognitiv nivå, innehållskategorier, uppgiftsformat, informationsmängd, ämnesområden, informationsvärde, figurtyp och lösningsprocedur. Dels skall enskilda uppgifter och därmed hela delprovet ha kända definierade svårighetsnivåer, och varje uppgift skall diskriminera på ett tillfredsställande sätt och ha balans vad avser felaktiga svarsförslag.

Resultat på den kvantitativa delen

Totalpopulationen

Medelvärdet var vid höstens provtillfälle $M_{\text{tot}}=37.9$ för totalgruppen och standardavvikelsen $s=13.4$; medelvärdet för män var $M_M=41.5$ och för kvinnor $M_{Kv}=34.4$.

Referenspopulation I

Medelvärdet i referenspopulation I vid höstens provtillfälle var $M=37.5$ och standardavvikelsen $s=13.3$; medelvärdet för män var $M_M=41.2$ och för kvinnor $M_{Kv}=34.0$.

Referenspopulation II

För referenspopulation II var medelvärdet på höstens prov $M=40.0$ och standardavvikelsen $s=13.3$. För män var medelvärdet $M_M=43.7$ och för kvinnor $M_{Kv}=36.4$.

Resultat på den verbala delen

Totalpopulationen

Medelvärdet på den verbala delen var vid höstens provtillfälle $M_{\text{tot}}=41.6$ för totalgruppen och standardavvikelsen $s=13.5$; medelvärdet för män var $M_M=42.7$ och för kvinnor $M_{Kv}=40.5$.

Referenspopulation I

Medelvärdet i referenspopulation I vid höstens provtillfälle var $M=42.0$ och standardavvikelsen $s=13.7$; medelvärdet för män var $M_M=43.1$ och för kvinnor $M_{Kv}=41.0$.

Referenspopulation II

För referenspopulation II var medelvärdet på höstens prov $M=39.3$ och standardavvikelsen $s=12.2$. För män var medelvärdet $M_M=40.5$ och för kvinnor $M_{Kv}=38.2$.

Provdeltagargruppen

Som nämndes inledningsvis har utprövningsvärdena för detta prov inte varit lika tillförlitliga som tidigare eftersom provdeltagarna har kunnat inse att de genomfört ett utprövningsprov för samtliga XYZ, KVA, MEK uppgifter, för korttexterna i LÄS-provet och för de DTK-uppgifter där tre eller fem uppgifter förekom. Vidare är detta första gången som provdeltagarna själva fått disponera tiden för de fyra delprov som har ingått i varje provpass. Trots detta har svårighetsgraden på provet inte avvikit anmärkningsvärt från tidigare prov.

Provdeltagargruppen har däremot av avvikit från tidigare. Andelen unga provdeltagare (<20 år) var högre än någonsin medan andelen provdeltagare med tre-fyraårig gymnasieutbildning och andelen provdeltagande kvinnor var lägre än någon gång tidigare under den senaste femårsperioden. Vidare var fördelningen av poängen på provet mycket sned som framgår av tabell 10.

Tabell 10. Provdeltagarnas fördelning på kvartiler (i procent).

Poängintervall	0-20	21-40	41-60	61-80
Kvantitativa delprov	7.5	53.2	32.7	6.6
Verbala delprov	3.8	46.5	39.5	10.2
Poängintervall	0-40	41-80	81-120	121-160
Totala provet	2.5	52.0	26.0	19.5

Det är alltså påtagligt många provdeltagare – totalt mer än hälften - som ligger i den andra kvartilen, medan det är mycket få i den första och även i den fjärde kvartilen.

Tidigare provresultat har gett vid handen att unga provdeltagare har större problem med de verbala delarna av provet än äldre, men även att unga provdeltagare generellt får sämre resultat än de som är något äldre. Provdeltagare som genomgått tre-fyraårig gymnasieutbildning brukar också ha bättre resultat än de som har lägre utbildning.

Normeringsutfall

Som tidigare nämnts normeras, från och med denna höst, den kvantitativa delen och den verbala delen var för sig eftersom syftet är att de ska ha lika stor vikt. Det innebär att varje provdeltagare erhåller en normerad poäng för den kvantitativa delen och en för den verbala delen samt ett medelvärde av dessa två poänger som gäller vid antagningen.

Målsättningen var att den genomsnittliga svårighetsgraden på provet skulle vara i närheten av $p=0.5$, vilket innebär att den kvantitativa delen var en aning för svår medan den verbala delen var en aning för lätt. Eftersom de två delarna ska ha samma vikt för totalresultatet måste detta korrigeras vid normeringen. För de normerade poängerna var medelvärdena $M=0.93$ och standardavvikelsen 0.46 för både den kvantitativa och den verbala delen.

Resultatet av den genomförda normeringen av den kvantitativa delen av högskoleprovet hösten 2011 blev att den normerade poängen 1.0 erhålls i intervallet 38–40 råpoäng. För den normerade poängen 2.0 krävs 71 råpoäng eller mer. På den kvantitativa delen av provet fick 422 provdeltagare (1%) den normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den kvantitativa delen återfinns i bilaga 1a.

Resultatet av den genomförda normeringen av den verbala delen på högskoleprovet hösten 2011 blev att den normerade poängen 1.0 erhålls i intervallet 43–45 råpoäng. För den normerade poängen 2.0 krävs 73 råpoäng eller mer. På den verbala delen fick 468 provdeltagare (1.1%) den normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den verbala delen återfinns i bilaga 1b.

Totalt fick 126 provdeltagare (0.3%) den normerade poängen 2.0, av dessa hade 55 uppnått 2.0 på båda delarna av provet medan 43 provdeltagare hade 2.0 på den kvantitativa delen och 1.9 på den verbala medan 28 provdeltagare hade 2.0 på den verbala delen och 1.9 på den kvantitativa, även dessa provdeltagare fick efter decimalhöjning den normerade poängen 2.0. I tabell 1c framgår antalet och andelen provdeltagare som har uppnått respektive normerad poäng på hela provet, dvs. efter att medelvärdet på de två delarna har räknats ut. Eftersom två decimaler, för närvarande, inte kan användas vid antagning så måste medelvärdet avrundas till en decimal. Avrundningen sker uppåt, dvs. om en person får medelvärdet 1.95 avrundas det till 2.0.

För en mer utförlig beskrivning av normeringen av högskoleprovet hösten 2011 se Stage, Hamrén & Jonsson, 2012 a.

UPPREPAT PROVDELTAGANDE

Som tidigare nämnts är det tillåtet att göra provet hur många gånger man önskar och när mer än ett provresultat finns är det alltid det bästa resultatet som räknas. Möjligheten att genomföra provet flera gånger utnyttjas tämligen flitigt och vid varje provtillfälle brukar cirka 30 procent (något högre på våren och något lägre på hösten) av provdeltagarna ha genomfört minst ett tidigare prov. Under de senaste åren har denna siffra dock ökat så att vid vårens provtillfälle hade 37 procent genomfört minst ett tidigare prov.

Ett flertal studier har genomförts av effekterna av upprepat provdeltagande (Henriksson, 1991, 1993, 1995; Henriksson & Bränberg, 1992, 1994; Törnqvist & Henriksson, 2004, 2006). Törnqvist och Henriksson (2004) jämförde resultaten avseende upprepat provdeltagande för proven hösten 1986, hösten 1991, hösten 1993, hösten 1997 och hösten 2002. De skillnader i normerad poäng som rapporterades mellan det första och andra provtillfället var 0.055, 0.083, 0.111, 0.093 respektive 0.083. Effekten av upprepat provdeltagande hade således ökat från hösten 1986 till hösten 1993 och denna ökning förklarades med att provdeltagargruppen hade förändrats under den studerade tidsperioden från att huvudsakligen ha bestått av personer över 24 år till huvudsakligen bestå av personer under 24 år. Yngre personer som fortfarande utbildar sig bör rimligen förbättra sin studieförmåga mer än äldre. Dessutom har förändringar i provets sammansättning skett så att 1992 utgick ett prov som mätte studiefärdighet och ersattes av ett engelskt prov som mäter mer skolkunskaper.

Gustafsson och Westerlund (1994) genomförde en studie av provet våren 1991 där resultaten för de provdeltagare som var födda 1972 och som även genomfört provet hösten 1990 var en ökning med i medeltal 3.4 råpoäng från första till andra provtillfället. Enligt normeringen av de två proven 90B och 91A var provet 91A en råpoäng lättare, vilket innebär att ökningen motsvarar 2.4 råpoäng.

Det föreligger avsevärda metodproblem när det gäller att bestämma effekterna av upprepat provdeltagande. Som visades i en studie av proven 98A och 98B (Stage & Ögren, 2001) blir resultaten helt olika om man jämför samma individer eller olika individer och om man enbart studerar poängökningen eller om man jämför senaste resultat med bästa tidigare resultat. Skillnaden i råpoäng mellan dem som gjorde provet för första och fjärde gången var ungefär 19 råpoäng, medan ökningen från första till fjärde provtillfället för samma individer var i genomsnitt ungefär nio råpoäng och skillnaden mellan resultatet vid fjärde provtillfället och bästa tidigare resultat var marginell. Det visade sig även att de initiala skillnaderna var avsevärda mellan de

provdeltagare som under en tvåårsperiod hade genomfört ett, två, tre respektive fyra prov; skillnaden mellan dem som bara hade gjort ett prov och dem som hade gjort fyra prov uppgick till ungefär tio råpoäng.

I tabell 11 visas andelen provdeltagare vid varje provtillfälle sedan hösten 2006 som genomfört ett, två, tre respektive fyra prov.

Tabell 11. Andel provdeltagare vid provtillfällena 06B-11B, som genomförde provet för första, andra, tredje respektive fjärde gången.

	Antal genomförda prov			
	1	2	3	4
06B	67	22	8	3
07A	67	23	7	3
07B	68	21	8	3
08A	69	22	7	2
08B	67	22	8	3
09A	69	22	7	2
09B	68	22	7	3
10A	64	25	8	3
10B	65	23	9	3
11A	63	25	9	3
11B	63	23	10	4

De deltagare i provet 11B, som gjorde högskoleprovet för första gången hade medelvärdet 75.1 råpoäng, de som gjorde provet för andra gången hade medelvärdet 82.4, de som gjorde provet för tredje gången hade medelvärdet 89.7 och de som tidigare hade gjort tre eller fler prov hade medelvärdet 96.8 på detta prov. Det är alltså en avsevärd skillnad i resultat mellan dem som gör provet för första gången och de som gjort flera prov tidigare, trots att det här aktuella provet d.v.s. 11B hade en annan utformning än tidigare högskoleprov

Hur mycket av denna skillnad som beror på tidigare erfarenhet av provgenomförandet och hur mycket som beror på initiala skillnader mellan provdeltagarna är svårt att avgöra. Uppföljningar av upprepat provdeltagande av det gamla provet har visat att de som gör provet flera gånger hade redan vid det första provtillfället högre resultat än de som inte gör provet flera gånger.

AVSLUTNING

Antalet deltagare i det förändrade högskoleprov som genomfördes den 29 oktober 2011 var 40 970, av vilka 49 procent var män och 51 procent var kvinnor. Sedan början av 1990-talet har majoriteten av provdeltagarna varit ganska unga, men vid detta provtillfälle var andelen i den yngsta gruppen det högsta någonsin, 58.2 procent av provdeltagarna var 21 år eller yngre och drygt 80 procent av provdeltagarna var 24 år eller yngre. Tidigare var mönstret att andelen män återfanns till störst andel i de lägsta åldersgrupperna medan kvinnorna återfanns i de högsta åldersgrupperna. Något som har utjämnats de senaste åren. Ungefär 80 procent av provdeltagarna brukar ha tre- eller fyraårig gymnasieutbildning, men den andelen var bara 77 procent vid detta tillfälle.

Vad gäller resultaten för undergrupper av provdeltagare kan konstateras att sambandet mellan provresultat och utbildning är oförändrat; fortfarande gäller att ju högre utbildning desto bättre resultat. För provdeltagare med gymnasial utbildning gäller också som tidigare att de gymnasister som har naturvetenskaplig inriktning i genomsnitt klarar provet bäst och de med ekonomisk inriktning har de lägsta genomsnittliga resultaten.

Vad gäller resultaten för olika åldersgrupper kan konstateras att förhållandet mellan åldersgrupperna ändrades efter den förändring av provet som genomfördes våren 1996. Sedan dess har den äldsta åldersgruppen brukat ha de högsta genomsnittliga resultaten och det gäller för både män och kvinnor. Detta orsakades troligen av det ökade antalet uppgifter i delprovet ORD. Som också framgår i figur 1 är delprovet ORD det delprov som har det starkaste sambandet med ålder. De äldsta provdeltagarna hade det högsta medelvärdet på den verbala delen även på det nya omarbetade provet, medan den yngsta gruppen hade det högsta medelvärdet på den kvantitativa delen. Den äldsta gruppen är dock mycket liten, endast två-tre procent av hela provdeltagargruppen.

Resultatskillnaden mellan totalgrupperna män och kvinnor var ungefär som den brukar, dvs. delproven NOG och DTK brukar svara för vardera för ungefär 2 råpoäng, vilket de gjorde även vid detta nya prov och samma skillnad uppstod för de två nya delproven XYZ och KVA. Delprovet ELF brukar ge upphov till en skillnad på cirka 1.5 råpoäng, vilket det gjorde även vid detta provtillfälle. Det nya verbala delprovet MEK orsakade en könsskillnad på 0.5, vilket är jämförbart med resultaten på delproven ORD och LÅS där könsskillnaden brukar vara liten.

Det som gäller för deltagarna i högskoleprovet är att de utgör en utvald grupp såtillvida att de själva väljer att göra provet eftersom det är frivilligt. Det innebär att det inte är något vare sig slumpmässigt eller representativt urval. Det är provdeltagarna själva som bestämmer att de ska genomföra provet eller inte. Ett flertal studier har visat att skillnader i resultat mellan män och kvinnor genomgående ökar till fördel för män när selektiviteten i grupperna är hög (se t.ex. Wilder & Powell, 1988; Cleary, 1991; Willingham & Cole, 1977). Deltagarna i högskoleprovet är inte bara totalt sett en utvald grupp, det tycks även vara så att det är hårdare selektion bland männen än bland kvinnorna (se Stage, 1992a).

Resultatjämförelser mellan grupper är alltid svåra att göra på ett rättvisande sätt, eftersom grupperna kan vara olika i så många andra avseenden än just den man för tillfället är intresserad av. Viktigt att komma ihåg när det gäller gruppkillnader är också att skillnaden inom grupper oftast är större än skillnaden mellan grupper, dvs. i detta fall att skillnaden mellan de män som erhåller höga respektive låga poäng är mycket större än den genomsnittliga skillnaden mellan kvinnor och män.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det nya högskoleprovet, som efter drygt fem års utvecklingsarbete, användes för första gången vid detta provtillfälle, har fungerat någorlunda tillfredsställande. Svårighetsnivån blev ungefär den förväntade och de nya delproven fungerade tillfredsställande. Den sneda poängfördelningen kan nog snarare skyllas på den något annorlunda sammansättningen av provdeltagargruppen än på provet.

REFERENSER

- Cleary, A. (1991). Gender Differences in Aptitude and Achievement Test Scores. I *Invitational Conference Proceedings, ETS*. p 51-90.
- Gustafsson, J.-E. & Westerlund, A. (1994). Socialgruppskillnader i prestationer på högskoleprovet, I Eriksson, R. & J.O. Jonsson (Red.), *Sorteringen i skolan. Studier av snedrekrytering och utbildningens konsekvenser*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Henriksson, W. (1991). *Effekter av upprepat provdeltagande* (Pm nr 40). Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen, Avdelningen för pedagogiska mätningar.
- Henriksson, W. (1993). *The problem of repeated test taking and the SweSAT* (Em No. 5). Umeå: University of Umeå, Department of Education, Division of Educational Measurement.
- Henriksson, W., & Bränberg, K. (1992). *Effekten av upprepat provtagande. En studie av poängförändringar från första till andra provgenomförandet* (Pm nr 70). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.
- Henriksson, W., & Bränberg, K. (1994). The effects of practice on the Swedish Scholastic Aptitude Test. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 38(2), 129-148.
- Henriksson, W. (1995). *Repeated test taking and the SweSAT* (Em No. 13). Umeå: Umeå University, Department of Educational Measurement.
- Stage, C. (1985). *Gruppskillnader i provresultat. Uppgiftsinnehållets betydelse för resultatskillnader mellan män och kvinnor på prov i ordkunskap och allmänorientering* (akademisk avhandling för doktorsexamen). Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen.
- Stage, C. (1988). Gender Differences in Test Results. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 36, 101-11.
- Stage, C. (1991). *Könsskillnader i resultat på högskoleprovet våren 1999* (Pm nr 42). Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen.
- Stage, C. (1992a). *Högskoleprovet hösten 1991. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat* (Pm nr 59). Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen.
- Stage, C. (1995). *Utprovning av provuppgifter* (Pm nr 106). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.

- Stage, C. (1996). *Samma poäng – samma prestation? En jämförelse på delprovs- och uppgiftsnivå mellan män och kvinnor med samma resultat på högskoleprovet* (Pm nr 113). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.
- Stage, C. & Ögren, G. (2001). *Högskoleprovets utveckling under åren 1977–2000. Provets sammansättning och provdeltagargruppens sammansättning och resultat* (Pm nr 169). Umeå: Umeå universitet, Enheten för Pedagogiska mätningar.
- Stage, C. (2005). *Socialgruppskillnader i resultat på högskoleprovet* (BVM 11:2005). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för beteendevetenskapliga mätningar.
- Stage, C. & Ögren, G. (2010). *Ett nytt högskoleprov. Bakgrund och konsekvenser* (BVM 42:2010). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Stage, C., Hamrén, M. & Jonsson, C. (2011a). *Normering av högskoleprovet våren 2011* (Arbetsrapport nr 41). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Stage, C., Hamrén, M. & Jonsson, C. (2012a). *Normering av högskoleprovet hösten 2011* (Arbetsrapport nr 42). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Törnkvist, B. & Henriksson, W. (2004). *SweSAT repeat* (Em No. 24). Umeå: Umeå University, Department of Educational Measurement.
- Törnkvist, B. & Henriksson, W. (2006). *Validity issues concerning repeated test taking of the SweSAT* (Em No. 56). Umeå: Umeå University, Department of Educational Measurement.
- Wilder, G., & Powell, K. (1989). *Sex Differences in Test Performance: A Survey of the Literature* (College Board Report, No 89-3). Educational Testing Service: Princeton
- Willingham, W. W., & Cole, N.S. (1997). *Gender and Fair Assessment*. LEA. Mahwah, New Jersey.
- Ögren, G., Stage, C., Åström, K., & Lexelius, A. (1995). *Försök inför förändring av högskoleprovets utprovningrutiner* (Pm nr 107). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.

Kvantitativ del högskoleprovet 2011-10-29

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–16	0.0	791	1.9	1.9
17–18	0.1	898	2.2	4.1
19–20	0.2	1 371	3.3	7.5
21–22	0.3	1 867	4.6	12.0
23–24	0.4	2 138	5.2	17.2
25–26	0.5	2 379	5.8	23.1
27–28	0.6	2 406	5.9	28.9
29–31	0.7	3 468	8.5	37.4
32–34	0.8	3 410	8.3	45.7
35–37	0.9	3 155	7.7	53.4
38–40	1.0	3 005	7.3	60.7
41–43	1.1	2 745	6.7	67.4
44–46	1.2	2 548	6.2	73.7
47–49	1.3	2 277	5.6	79.2
50–53	1.4	2 563	6.3	85.5
54–57	1.5	2 042	5.0	90.5
58–61	1.6	1 542	3.8	94.2
62–64	1.7	866	2.1	96.3
65–67	1.8	657	1.6	97.9
68–70	1.9	420	1.0	99.0
71–80	2.0	422	1.0	100.0
		40 970	100.0	

Medelvärde = 0.92

Standardavvikelse = .46

Verbal del högskoleprovet 2011-10-29

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–17	0.0	593	1.4	1.4
18–20	0.1	980	2.4	3.8
21–22	0.2	1 039	2.5	6.4
23–24	0.3	1 424	3.5	9.9
25–27	0.4	2 536	6.2	16.0
28–30	0.5	3 045	7.4	23.5
31–33	0.6	3 222	7.9	31.3
34–36	0.7	3 308	8.1	39.4
37–39	0.8	3 331	8.1	47.5
40–42	0.9	3 278	8.0	55.5
43–45	1.0	3 007	7.3	62.9
46–48	1.1	2 734	6.7	69.6
49–51	1.2	2 524	6.2	75.7
52–54	1.3	2 226	5.4	81.1
55–57	1.4	1 906	4.7	85.8
58–60	1.5	1 639	4.0	89.8
61–63	1.6	1 335	3.3	93.1
64–66	1.7	1 084	2.6	95.7
67–69	1.8	774	1.9	97.6
70–72	1.9	517	1.3	98.9
73–80	2.0	468	1.1	100.0
		40 970	100.0	

Medelvärde = 0.92

Standardavvikelse = .46

Högskoleprovet 2011-10-29

Fördelningstabell

Tabell som visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare som uppnått respektive normerad poäng på hela högskoleprovet.

Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0.0	76	.2	.2
0.1	386	.9	1.1
0.2	824	2.0	3.1
0.3	1 375	3.4	6.5
0.4	1 957	4.8	11.3
0.5	2 471	6.0	17.3
0.6	3 142	7.7	25.0
0.7	3 493	8.5	33.5
0.8	3 705	9.0	42.5
0.9	3 709	9.1	51.6
1.0	3 720	9.1	60.7
1.1	3 435	8.4	69.1
1.2	3 121	7.6	76.7
1.3	2 675	6.5	83.2
1.4	2 184	5.3	88.5
1.5	1 716	4.2	92.7
1.6	1 237	3.0	95.7
1.7	828	2.0	97.8
1.8	535	1.3	99.1
1.9	255	.6	99.7
2.0	126	.3	100.0
	40 970	100.0	

Medelvärde = 0.94

Standardavvikelse = .40

RAPPORTER FRÅN INSTITUTIONEN FÖR BETEENDEVETENSKAPLIGA MÄTNINGAR

Utgivna rapporter i föregående serie:

<http://www.umu.se/edmeas/publikationer/index.html>

2004

- BVM nr 1. LÄRARENKÄT OM DE NATIONELLA PROVEN I MATEMATIK. Kurs B, C och D hösten 2003. Maria Ericsson, Björn Sigurdsson
- BVM nr 2. ORDFÖRSTÅELSE. En litteraturstudie med anknytning till högskoleprovets ORD-prov. Sandra Scott
- BVM nr 3. SJÄLVVÄRDERING SOM METOD FÖR ATT MÄTA MÅLUPPFYLLELSE VIA PROV. Anna Sundström
- BVM nr 4. ATT MÄTA SKRIVFÖRMÅGA. En forskningspresentation om provformat, reliabilitet, validitet samt sociala aspekter. Marit Sigurdson
- BVM nr 5. KLASSISK OCH MODERN TESTTEORI. Analys av det teoretiska och det praktiska körkortsprovet. Marie Wiberg
- BVM nr 6. UTBYTESKOMPLETTERINGAR BLAND DEM SOM AVSLUTADE GYMNASIET 1997–2001. Differenser mellan avgångsbetyg från gymnasiet och betyg som har kompletterats efter den ordinarie gymnasieskolan. Kent Löfgren
- BVM nr 7. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2004. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 8. HÖGSKOLEPROVET OCH DE MÅLRELATERADE BETYGEN. En studie av de första eleverna med de nya gymnasiebetygen. Anders Lexelius

2005

- BVM nr 9. LÄRARES SKATTNINGAR AV SINA ELEVERS PROVRESULTAT. Gunilla Näsström
- BVM nr 10. LÄRARENKÄT OM DE NATIONELLA PROVEN I MATEMATIK. Kurs B, C och D våren 2004. Maria Ericsson, Björn Sigurdsson
- BVM nr 11. SOCIALGRUPPSSKILLNADER I RESULTAT PÅ HÖGSKOLEPROVET. Christina Stage
- BVM nr 12. ÄR DET SVÅRARE ATT DELA MED FYRA ÄN MED TVÅ NÄR MAN LÄSER MATTE C? En jämförelse av svårighetsgrad mellan olika versioner av matematikuppgifter i Nationella kursprov. Ewa Bergqvist, Anna Lind

- BVM nr 13. DEN SVENSKA FÖRARPRÖVNINGENS RESULTAT. Sambandet mellan kunskapsprovet och körprovet för underkända och godkända provtagare. Anna Sundström, Marie Wiberg
- BVM nr 14. DATORBASERADE PROV – egenskaper, möjligheter och begränsningar. Christina Wikström
- BVM nr 15. PRESTATIONSSKILLNADER MELLAN FLICKOR OCH POJKAR I NO. En studie av uppgiftsformatets betydelse i TIMSS 2003. Niklas Eriksson
- BVM nr 16. FLICKOR, POJKAR, FYSIK OCH MATEMATIK. Skillnader i inställning mellan hög- och lågpresterande i TIMSS 1995. Lena Adolffsson
- BVM nr 17. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2005. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2006

- BVM nr 18. MODELL FÖR BESKRIVNING AV KURSPLANEN FÖR DEN SVENSKA FÖRARUTBILDNINGEN: EN LITTERATURSTUDIE. Tova Stenlund
- BVM nr 19. VIKTNING AV DELPROVEN I HÖGSKOLEPROVET. Christina Stage, Mats Hamrén, Christina Jonsson
- BVM nr 20. TIMSS FIXPUNKTER. En analys av vad elever med olika resultat i TIMSS 2003 vet och kan göra. Peter Nyström
- BVM nr 21. MODELLPRÖVNING. Empirisk prövning av teoretiska modeller för beskrivning av kursplan för förarutbildning. Tova Stenlund
- BVM nr 22. UTVECKLING AV INSTRUMENT FÖR ATT MÄTA BEGREPPET UPPELVD FÖRARKOMPETENS. Anna Sundström
- BVM nr 23. HUR HÖGSKOLEINSTITUTIONER OCH ENHETER KAN GRANSKA SINA KURSER UR JÄMSTÄLLDHETS- OCH GENUSPERSPEKTIV. Nuläget och framåtblick med praktiska förslag. Kent Löfgren
- BVM nr 24. JÄMFÖRELSE AV INNEHÅLL I DEN GAMLA OCH DEN NYA KURSPLANEN FÖR DEN SVENSKA FÖRARUTBILDNINGEN. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 25. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2006. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2007

- BVM nr 26. UTVÄRDERING AV INSTRUMENT FÖR UPPLEVD TEORETISK OCH PRAKTISK KOMPETENS. Ett försök med en ny förarprovsmodell. Anna Sundström
- BVM nr 27. BEGREPPET KOMPLETTERING I ETT EXAMINATIONSPERSPEKTIV. Ett försök med det praktiska körkortsprovet. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Charlotte Wahl, Bengt Holmberg
- BVM nr 28. NY KURSPLAN OCH NYA FORMER FÖR EXAMINATION. Jämförelse av förarprovet för körkort B före och efter förändringen. Marie Wiberg
- BVM nr 29. SEKVENTIELLA EFFEKTER I HÖGSKOLEPROVET AVSEENDE DELPROVET NOG. Anders Lexelius
- BVM nr 30. SAMSTÄMMIGHET MELLAN MÅL OCH PROV. En studie av det svenska förarutbildningssystemet. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 31. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2007. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 32. SVENSKA SKOLANS LÄRARE OCH UNDERVISNING I MATEMATIK OCH NO I ETT INTERNATIONELLT PERSPEKTIV. Några resultat från TIMSS 2003. Susanne Alger

2008

- BVM nr 33. UTVECKLING OCH UTVÄRDERING AV INSTRUMENT INFÖR EN STUDIE AV LIKVÄRDIGHETEN I KÖRPROVET. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 34. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2008. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 35. URVALSPROV UR ETT SVENSKT OCH INTERNATIONELLT PERSPEKTIV. Christina Wikström

2009

- BVM nr 36. RAMVERK FÖR NATIONELLA ÄMNESPROV I BIOLOGI, FYSIK OCH KEMI I GRUNDSKOLANS ÅRSKURS 9. Peter Nyström, Maria Åström
- BVM nr 37. KUNSKAP, INTRESSE OCH STUDIEFRAMGÅNG. En litteraturgranskning. Ingela Eriksson, Widar Henriksson

- BVM nr 38. ELEVERS SYN PÅ NATIONELLA PROV. Resultat från elevenkät vid genomförandet av nationella ämnesprov i biologi, fysik och kemi i grundskolans årskurs 9 våren 2009. Maria Åström, Hanna Eklöf
- BVM nr 39. LIKVÄRDIGHETEN I KÖRPROVET. En studie av samstämmighet i bedömningen. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 40. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2009. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2010

- BVM nr 41. SAMMANHÅLLET PROV. Utvärdering av effekter av ett sammanhållet teoretiskt och praktiskt förarprov. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Wänglund
- BVM nr 42. ETT NYTT HÖGSKOLEPROV. Bakgrund och konsekvenser. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 43. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2010. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2011

- BVM nr 44. ELEVERS SYN PÅ NATIONELLA PROV. Resultat från elevenkät vid genomförandet av nationella ämnesprov i biologi, fysik och kemi i grundskolans årskurs 9 våren 2010. Maria Åström, Hanna Eklöf
- BVM nr 45. PROVTAGARES UPPFATTNING OM FÖRARPROVET. Enkätundersökning före och efter införandet av sammanhållet förarprov. Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 46. ATT MÄTA ALLMÄNHETENS KUNSKAPER OM TRAFIKSÄKERHET. Utveckling och utprovning av instrument. Anna Sundström, Per-Erik Lyrén, Susanne Alger
- BVM nr 47. SAMSTÄMMIGHET MELLAN KURSPLAN OCH PROV. En studie av kunskapsprovet för körkortsbehörighet AM. Gunilla Näsström, Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 48. UTVÄRDERING AV KUNSKAPSPROVET FÖR KÖRKORTSBEHÖRIGHET AM. Gunilla Näsström, Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 49. HÖGSKOLEPROVET VÅREN 2010. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

- BVM nr 50. BESKRIVNING AV DATA OM DET PRAKTISKA FÖRARPROVET 1998–2005 OCH ANALYS AV TILLFÖRLITLIGHETEN. Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 51. BESKRIVNING AV DATA OM DET PRAKTISKA FÖRARPROVET 2007–2008 OCH ANALYS AV TILLFÖRLITLIGHETEN. Susanne Alger, Anna Sundström